

Funds of knowledge / „Vidensfonde“

Hvorfor læse denne tekst ...

I forsøget på at forbedre undervisningen af minoritetsbørn, udviklede lærere og researchere en tilgang der kaldes Funds of Knowledge, eller "Vidensfonde". Denne tilgang er nyttig til at udforske studerendes livsverdener og læringserfaringer, og til at reflektere over egen undervisningspraksis. Funds of Knowledge-tilgangen bygger på tanken om, at den viden de studerende tilegner sig gennem deltagelse i hverdagens husholdning og samfundsliv, kan trækkes på i undervisningen i skolen, og dermed forbedre og understøtte læring.

Historisk kontekst

Konceptet "Funds of Knowledge" (deraf FofK) stammer fra et forskningsprojekt, der blev udført i slutningen af 1980'erne ved University of Arizona i Tucson, en amerikansk by nær den amerikansk-mexicanske grænse. Samarbejdende forskere og lærere var motiverede af sociale og pædagogiske problemer, der påvirkede uddannelsen af minoritetsstuderende i Arizona på det pågældende tidspunkt, (Moll et al., 1992). hvor en udbredt stigmatisering udsatte studerende med minoritets- eller indvandrerbaggrund for diskriminerende behandling i skolen. Som en reaktion på denne situation udviklede en gruppe forskere og undervisere et projekt, bygget på baggrund af etnografisk arbejde, der viste at hver eneste husstand - rig eller fattig, indvandrere eller ej - rummer særlige former for viden. Disse "vidensmidler" kan både omfatte forældrenes erfaring og ekspertise, forskellige former for viden skabt gennem oplevelser i livet, viden som børn får gennem tidligt engagement i hverdagens aktiviteter, eller viden der er indlejret i folks respektive fællesskaber.

Det originale 'FofK'-projekt var designet til at undersøge, hvordan oplevelsesmæssig viden, integreret i børnenes daglige liv, kunne bruges i undervisningen. Projektet havde også til formål at ændre, hvordan lærere så mindretalshusholdninger som uddannelsesressourcer til klasseundervisning snarere end som uddannelsesbarrierer (González 1995: 3). Lærere fik adgang til elevernes viden om ressourcer gennem hjemmebesøg og kvalitative interviews og trak derefter på disse i design af læreplaner og planlægning af undervisningen. Det originale Funds of Knowledge-projekt, der blev diskuteret i forskellige publikationer, startede en lang

TRANSCA

række projekter, der modificerede den originale tilgang, og tilpassede den til nye lokale forhold og behov. FofK-metoden bruges i øjeblikket i europæiske sammenhænge.

Diskussion

Denne pædagogiske tilgang trækker på to antropologiske indsigter: 1) at alle læringsprocesser er socialt indlejrede (Vgl Moll 1992, 1995) og 2) at alle personer er vidende trods forskelle i deres videnskilder og personlige oplevelser. Det første trin i denne tilgang er at udforske elevernes livsverdener og identificere deres videnressourcer. Fleksibel etnografisk metode giver mulighed for en række kreative og eksperimentelle tilgange. Klassisk etnografisk hjemmebesøg giver mulighed for intensive møder med den studerendes livsverden. Alternative metoder til børne- eller forælderstyret kvartervandring har også vist sig nyttige. Forskellige klasseværelsesmetoder f.eks. skrive- eller tegneopgaver, gennem hvilke eleverne giver indsigter i deres livsverdener, er også blevet testet. Alle disse metoder kræver uddannelse i interkulturelle møder, såsom hjemmebesøg, og i at udvikle måder at arbejde følsomt og pædagogisk med indsigter i de studerendes livsverden.

Det næste trin er at udforske forskellige træningsøvelser, der hjælper lærere med at reflektere over, og sætte spørgsmålstejn ved deres undervisningspraksis, samt få en fornemmelse af effekten af deres position og kulturelle antagelser i læringsprocesser. I det originale projekt sad antropologer med i undervisningen og diskuterede derefter deres observationer af klassedynamikken på opfølgingsmøder med lærere. Her henledte de særlig opmærksomhed på lærernes såkaldte "blinde pletter". Problematisk klasseværelseinteraktion kan også følges op af hukommelsesprotokoller og nye perspektiver genereret i dialog med andre lærere. I en anden øvelse udforskede lærerne deres egen familiebaggrund gennem tre eller fire generationer. Dette gjorde de for at få en forståelse for deres egne livsverdener, erfaringer og sociale position, som i nogle tilfælde stod i modsætning til børnenes livsværdier og oplevelser. Litteraturen dokumenterer enstemmigt, at lærere efterfølgende har opfattet denne refleksion over deres egen historie, erfaring, position og undervisningsmåder som utroligt produktiv.

Denne selvreflekterende følsomhed er en grundlæggende forudsætning for at realisere det sidste, vigtigste trin i FofK-metoden: design af lektioner. Med udgangspunkt i mere dybtgående viden om elevernes videnressourcer, designer lærere didaktisk og pædagogisk meningsfulde moduler og indlæringsprocesser integreret i deres livsoplevelser. Denne tilgang har ingen sat kurs; den fokuserer på at være lydhøre over for specifikke

TRANSCA

sammenhænge. FofK er kernen i en transformativ læringsproces, hvor lærere får pædagogisk kompetence i at "oversætte" elevernes undervisningsfaglige viden og realiteter i livsverdenen ind i læseplanen.

Praktisk eksempel

"Bridge-projektet", et opfølgende FofK-projekt med specielt fokus på matematik, der havde til formål at forbinde former for "samfundsviden", som lærere observerede, til matematikundervisning (Civil 2007: 5f). Lærere, der foretog hjemmebesøg, søgte bevidst efter eksisterende midler af 'matematisk' viden, og senere brugte de dette "råmateriale" til at skræddersy matematikundervisningen i klassen. Da en lærer rapporterede at blive vist en samling fremmede mønster, opdagede andre lærere, der reflekterede over dette, at en betydelig del af klassen havde et væld af erfaringer i forskellige valutaer og konverteringsprocesser i forbindelse med deres migrationsoplevelse. Derfor designede de undervisning i tredje og femte klasse, der beskæftigede sig med henholdsvis heltal og decimaler og udviklede "klassevalutaer" til beregning af valutakurser og for at lave prissammenligninger. De deltagende lærere gav udtryk for, at udover de rent matematiske aspekter gav øvelsen eleverne mulighed for at håndtere og diskutere de mere sociale dimensioner af penge ejendom, social sikring, fødevarestempler, månedlig budgettering osv.) og præsenterede sig derved både som lærere og eksperter på dette videnområde (Vgl Civil 2007: 6ff).

Tænk videre...

Hvordan fik du viden om din verden, da du voksede op? Hvilke oplevelser påvirkede din egen læring? Kan du forbinde bestemte oplevelser med bestemte former for viden?

Hvad lærte du ikke i skolen? Var det, du lærte uden for skolen, nogensinde adresseret i skolen? I så fald, hvordan? Hvis ikke, hvorfor ikke?

Hvilke læringserfaringer påvirkede dit valg om selv at blive lærer og / eller påvirker din måde at være lærer på?

Hvordan kan du få adgang til 'vidensmidler' fra dine nuværende studerende? Hvilke ligheder og / eller forskelle kan du finde i deres videnressourcer? Hvordan kan du trække på disse forskelle og ligheder didaktisk og pædagogisk?

TRANSCA

Bemærk: At arbejde med metoden 'viden om viden' kræver uddannelse i at udvikle etisk sensibilitet og gensidigt tillidsfulde relationer.

Nøgleord / korsreferencer

Skole; Etnografisk blik; uformel & formel læring; samfundsviden

Kilder

Civil, M. (2007). Building on community knowledge: An avenue to equity in mathematics education. In N. Nassir & P. Cobb (Ed.), Improving access to mathematics: Diversity and equity in the classroom. (105-117). New York, NY: Teachers College Press.

González, N. (1995). The funds of knowledge for teaching project. Practicing Anthropology, 17. 3–6.

González, N., Moll, L. C., & Amanti, K. (2005). Funds of knowledge: Theorizing practices in households, communities, and classrooms. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Moll, L., Amanti, C., Neff, D., & González, N. (1992). Funds of knowledge for teaching: Using a qualitative approach to connect homes and classrooms. Theory into Practice, 31, 132–141.

Authors

Paul Sperneac-Wolfer, Christa Markom, Jelena Tosic (AUSTRIA)

